

PAS

**Rusmiddel-
forebyggende
undervisning**

MODUL 3

Sociale overdrivelser

MODUL 3

Sociale overdrivelser

Aktiviteter	› Øvelse 3: Gæt hvor mange. › Læreroplæg: Sociale overdrivelser. › Holddiskussion: Hvordan opstår sociale overdrivelser? › Læreroplæg: Mediernes rolle.
Formål	› Gæt hvor mange: Eleverne erfarer, at det ikke er så almindeligt at tage illegale stoffer, som mange af dem tror. › Sociale overdrivelser: Erfaringerne fra Øvelse 3 bliver generaliseret. Eleverne bliver introduceret til begreberne <i>sociale overdrivelser</i> og <i>flertalsmisforståelser</i>. › Hvordan opstår sociale overdrivelser?: Eleverne bliver bevidste om de processer, hvorigennem sociale overdrivelser opstår. › Mediernes rolle: Eleverne forholder sig kritisk til information fra medierne.
Forberedelse	› Se Film 3.0: Beskrivelse af Øvelse 3. › Print: Papirark med tal fra 0 % til 100%. › Læg papirark (tal fra 0 % til 100 %) på gulvet. › Gennemgå PowerPoint Oplæg 3: Sociale overdrivelser.
Materiale	› Papirark med tal fra 0 % til 100%. › PowerPoint Oplæg 3: Sociale overdrivelser.

Øvelse 3:

Gæt hvor mange (20 min)

Film 3.0 viser, hvordan denne øvelse udføres i praksis. Filmen er kun til lærerbrug.

På gulvet foran tavlen har du lagt papirark med tal fra 0% til 100% og et interval på 5%.

Altså 0%, 5%, 10%, 15% osv.

Fortæl eleverne, at de skal stille sig ved det tal, de tror, der er det rigtige svar på spørgsmålet.

Spørgsmål 1:

Hvor stor en procentdel af de 15- til 16-årige i Danmark, tror du, der har prøvet at ryge hash nogensinde?

- 1) Når eleverne har placeret sig, kommenterer du på, hvordan de er fordelt på tallinjen. Typisk er forskellen ret stor. Nogle elever gætter måske på 10%, mens andre gætter på 70%.
Din kommentar kan være:
"Prøv at se, der er meget stor forskel på, hvordan I har fordelt jer".
"I har altså meget forskellige opfattelser af dette spørgsmål".
- 2) Derefter går du rundt og stiller uddybende spørgsmål til udvalgte elever. Du skal både spørge elever i den "høje ende" og elever i den "lave ende":
"Hvorfor står du her?"
"Hvad får dig til at tænke det?"
"Har du selv oplevet ...?"
"Hvordan var det i den 9. klasse, du gik i?"
Det bliver ofte synligt, at elevernes svar er påvirket af deres omgangskreds.
- 3) Mens eleverne stadig står ved det svar, de har valgt, fortæller du, at **det rigtige svar er 17%**. Dette tal er hentet fra Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019, der afdækker rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9. klasse.
- 4) Spørg eleverne, hvad de tænker om det.
Typisk bliver eleverne overraskede over, at tallet er så lavt.
Enkelte vil sandsynligvis stille spørgsmålstegn ved undersøgelsens troværdighed.
Du skal ikke forsvare undersøgelsen.
Du kan evt. konstatere, at det er dejligt, at eleverne forholder sig kritisk til statistik.

Spørgsmål 2:

Hvor stor en procentdel af de 16- til 44-årige i Danmark, tror du, der har røget hash den sidste måned? Understreg at det nu er de 16- til 44-årige og at det er de sidste 30 dage.

- 1) Når eleverne har placeret sig, kommenterer du på, hvordan de er fordelt på tallinjen. Nogle elever gætter typisk på 5%, mens andre gætter på 50%.
Din kommentar kan være:
"Prøv at se, igen er der stor forskel på, hvordan I har fordelt jer. I er altså slet ikke enige".

- 2) Derefter går du rundt og stiller uddybende spørgsmål til udvalgte elever.
Du skal både spørge elever i den "høje ende" og elever i den "lave ende".
Spørgsmål og kommentarer kan være:
"Hvilke tanker har du gjort dig?"
"Har du regnet lidt på det?"
"Husk, at det også er voksne mennesker med børn og fast arbejde".
- 3) Mens eleverne står ved deres svar, fortæller du, at **det rigtige svar er 4,6 %**.
Dette tal er hentet fra Narkosituationen i Danmark 2020, der er en årlig rapport fra Sundhedsstyrelsen.
- 4) Spørg eleverne, hvad de tænker om det.
Spørg også: "Hvorfor tror I, mange gætter på langt højere tal?" osv.
Kom evt. ind på, at de fleste stopper med at ryge hash, når de bliver ældre.
Spørg eleverne, hvorfor de tror, at de fleste stopper, når de bliver ældre.

Spørgsmål 3:

Hvor stor en procentdel af de 16- 44-årige i Danmark, tror du, der har brugt andre illegale stoffer end hash (altså kokain, amfetamin, ecstasy osv.) den sidste måned?

Det rigtige svar er 1,9 % ("Narkosituationen i Danmark 2020").

Læreroplæg:

Sociale overdrivelser (5 min)

- 1) Brug **PowerPoint Oplæg 3: Sociale overdrivelser**.
Vis **PowerPoint 3.1: De andre har det "sjovere"**.
- 2) Fortæl eleverne om begrebet sociale overdrivelser (inddrag gerne eksempler fra dit eget liv):
Som vi så før, er mange af os tilbøjelige til at overvurdere "de andres" forbrug af hash. Dette gælder også i forhold til alkohol, sex og mange andre ting. Vi tror, de andre fester mere, går mere i byen, dyrker mere sex, drikker mere og ryger flere cigaretter, end de faktisk gør. Det samme sker på Facebook, vi viser jo ikke hele vores liv på Facebook. Det er kun de sjove eller interessante ting, vi lægger ud. Så man får nemt den ide, at de andre har det sjovere. Det er vigtigt, hvad vi forestiller os om andre, fordi det påvirker vores handlinger. Hvis vi vil accepteres i en gruppe, er vi tilbøjelige til at gøre de ting, vi tror, de andre gør.
- 3) Vis **PowerPoint 3.2: Sociale overdrivelser**.
Sociale overdrivelser betyder, at vores forestilling om andre er overdrevet i forhold til virkeligheden.
- 4) Vis **PowerPoint 3.3: Flertalsmisforståelser**.
Flertalsmisforståelser betyder, at vi har nogle forestillinger om flertallet, der er forkerte i forhold til virkeligheden. Hvis vi fx tror, at de fleste unge ryger hash, er dette en flertalsmisforståelse.

Holddiskussion:

Hvordan opstår sociale overdrivelser? (10 min)

- 1) Del eleverne op i deres hold.
- 2) Vis **PowerPoint 3.4**: *Hvordan opstår sociale overdrivelser?*
- 3) Holdene skal diskutere spørgsmålene på **PowerPoint 3.4**:
Hvorfor er der tit forskel på virkeligheden og det, vi forestiller os om andre?
Hvem er med til at skabe sociale overdrivelser og flertalsmisforståelser?
Hvordan kan vi undgå, at sociale overdrivelser opstår?
- 4) Gennemgå de svar, holdene kom frem til.
- 5) Prøv i slutningen af diskussionen at få samtalen ind på mediernes rolle.

Læreroplæg:

Mediernes rolle (10 min)

- 1) Vis **PowerPoint 3.5**: *Overskrift fra dr.dk.*
- 2) Spørg eleverne:
Hvor mange af de unge i Odense har aldrig prøvet at ryge hash?
Det rigtige svar er 55%, hvilket fremgår af teksten under billedet.
- 3) Spørg eleverne:
Er det rimeligt at skrive, at hash er helt almindeligt blandt unge?
- 4) Vis **PowerPoint 3.6**: *Overskrift fra Skive Folkeblad.*
Dette er en anden undersøgelse.
Pointen er, at Skive Folkeblad bruger samme overskrift som dr.dk.
- 5) Vis **PowerPoint 3.7**: *Nuancering af budskabet.*
- 6) Spørg eleverne:
Hvorfor tror I, at der er forskel på overskriften på forsiden og overskriften i artiklen?
Kom ind på, at avisen prøver at fange læseren og så nuancere budskabet i artiklen.
- 7) Spørg eleverne:
Hvilket budskab tror I, at folk husker?
Kom ind på, at mange sikkert kun ser overskriften og ikke læser artiklen.
- 8) Vis **PowerPoint 3.8**: *Over halvdelen af de unge i Odense har aldrig røget hash.*
- 9) Spørg eleverne:
Hvordan virker denne mere korrekte overskrift på læseren?
Hvorfor tror I, at avisen vælger den første overskrift?
Hvad er avisens og andre mediers mål på kort sigt?
- 10) Hvis eleverne ikke selv nævner det, kan du supplere:
Dårlige nyheder fanger bedre vores opmærksomhed end gode nyheder.
Dilemma mellem at sælge aviser og bevare troværdigheden.
- 11) Spørg eleverne:
I oplever nok, at andre medier påvirker jer mere end aviserne. Hvordan oplever I at blive påvirket af sociale medier, internet, musik, film osv.?